

L 1459

post

III
57345

V

ANTON MARTIN.

lemonick

po milosti božji Lavantinski škof, željim vsim vèr-
nim dobro srečo in pa obilno usmilenje božje.

Kakor dobra mati in pridna gospodinja skerbi, de se hiša za posebne praznike čedno osnaži, klopé in mize omijejo, otroci in vsi domači po pránji bele oblačila do-
bijo, ravno tako po materno tudi sv. kat. cerkev skerbi, naj bi se mi za sveto veliko
noč, na praznik našega odrešenja toliko imeniten in vesel, vredno pripravili, skoz
svet post svoje pregrešne nagone vkrotili, z molitvijo in dobrimi delmi svoje serca
olepšali, in tako vredno z Jezusom obhajali sveto veliko noč, ako je srečno včakamo.
Imam vam torej, preljube moje ovčice, v imenu svete kat. cerkve oznaniti, kako se
bomo to leto postili.

I.

Vsi vèrni Lavantinske škofije se imajo mesenih jedil zderžati:

1. Vsak petek celiga leta;
2. Vsako kvaterno sredo, petek in saboto;
3. Na pepelnico in štiri posledne dni velikega tedna;
4. Na bilo pred Binkoštni, pred sv. Petrom in Pavlom, v saboto pred ve-
likoj Gospodnicoj alj velikoj Mašoj, v ponedlek pred vsemi Svetmi, v sredo pred
devicoj Marijoj v adventu, in pa na bilo pred Božičem.

II.

1. Vse druge postne dni (tudi o sabotah razun zgoraj imenovanih) se me-
seno vživati dovolji, če kdo v imenu božjem hoče; ima pa za to vsak taki dan moliti
tri Očenaše, tri češena si Marija in pa apostolsko vero v čast terpenja Kristusovega.

2. Ta molitev za mesojejo se naj opravi, če le mogoče, v družbi domačih
na glas, prav pobožno in v duhu pokóre. Tudi naj vsakdo, ki o postnih dnevih me-
seno zavziva, po svojem premoženju za tolikor več ubogaine daja. Ako se pa
hočeš in zamoreš tudi take dni mesojeje zderžati, bolj storíš; to de drugih ne zani-
čuj, ki se dopušenja svete cerkve poslužijo; ti pa žaluj, ki meso ješ, de se ojstro
postiti ne zamoreš.

3. Bolnikom mesene jedila za nekaj časa dovoljiti imajo domači dušni pa-
stirji in spovedniki oblast, kedar zdravnik (vrač) svetje alj naroči; tudi takim naj
duhovniki modro preložijo, kateri pri ljudeh služijo, ki naše prave vere niso. Bo-
lehní ljudje, katerim slabost telesna sploh ne dopusti postno vživati, naj si dopušenje
po svojih duhovnikih od škofa izprosijo, o prepovedanih dneh meseno jesti.

4. Kdor dovoljbo ima v terdno zapovedanih postnih dnevih mesa jesti, si
je dolžen take postne dni v živežu pritergati, če ga starost, bolezen, alj pa kak drugi
pravičen uzrok ne izvzame.

III.

Vsi vèrni se imajo terdno postiti, to se reče, v živeži pritergati in
se le enkrat na dan nasititi:

1. Vsak dan štiridesetdanskega posta razun nedel;
2. Vsako kvaterno sredo, petek in saboto;
3. V adventu vsako sredo in petek (namesti bil apostolov, o kterih so se
svoje dni postili);
4. Na bilo pred Binkoštni, pred svetim Petrom in Pavlom, v saboto pred
velikoj Gospodnicoj, v ponedlek pred vsemi Svetmi, v sredo pred devicoj Marijoj
v adventi, in pa na bilo pred Božičem. Kdor ne more zavolj starosti, bolehnosti,
zavolj težkega dela alj pota do ednajstih alj dvanajstih teš prestati, se naj maličko
obteši, si pa naj za toliko več zvečer priterga, obilnej milošne daja, bolj pridno moli,
rajše besedo božjo posluša, in naj z drugimi dobrimi delmi nadomesti, kar se dovolj
postiti ne zamore.

„*Moj sin! poslušaj nauke svojega očeta, in ne pusti v nemar zapovedi svoje matere, de bo djana krona tebi na glavo in drag zavrtnik krog tvojega vratu*“, opominja sv. Duh (Prip. 1, 8—9). „Kdor nima cerkve za mater, nima Boga za očeta“ (sv. Ciprian); in kdor ne sluša cerkve (svoje matere), ki nam sv. post naroča, imej ga kakor nevernika in očitnega grešnika, pravi Kristus (Mat. 18, 17). — Toliko od svetega posta; zdaj pa še od domače molitve nekoliko.

Gospod Bog po preroku (Izaiu 1, 2—3.) milo tožuje, rekoč: „*Poslušajte nebesa, in zemlja potegni na ušesa: otroke sim izredil in jih spravil na noge; oni pa so me zaverгли. Volek spozna svojega lastnika in oslek gare svojega gospoda; moje ljudstvo pa mene ne spozna.*“ „*Sin spoštuje svojega očeta, in hlapec svojega gospoda; ako sim tedaj jaz Oče, kje je moja čast? in če sim jaz Gospod, kje je strah pred meno?*“ (Mal. 1, 6). — Ta potožba božja v sedajnih časih tiste hiše zadeva, v katerih domačo občno molitvo opuščajo, pregrešno govorjenje (marnvanje) pa dopuščajo; Boga pozabijo, hudimu pa služijo; in takih nesrečnih hiš je veliko, veliko med nami. V hišah, kjer ni očitne molitve, umira sveta vëra, in kjer sveta vëra umerje, vgasne luč večniga življenja, prava sreča tako hišo zapusti; zakaj več nesreče ni, kakor če zgubi človek pravo vëro. „*Brez vere je nemogoče Bogu dopasti*“, uči sv. Pavl (Hebr. 11, 6). Luč v svetilki (lampici) vgasne, če olja pomankuje, tudi žive vere ni, kjer ni žive molitve.

Lepa podoba žive vere bodi nam *večna luč*, ki noč in dan pred sv. rešnim Telesom v hiši božji gori; ta nas uči, kako se naj serce naše v domači molitvi vsaki dan k nebesom povzdiga, gor k svojemu Bogu. V cerkvi ima za večno luč cerkvenik (mežnar) skerbeti, otrinjati in olja dolivati, de ne vgasne, pri vsaki kersanski hiši pa gospodinja in gospodar, de domači pridno molijo vsak za se, pa tudi vsi skupej saj o nedelah in svetih praznikih zvečer. Oh naj bi med nami zopet bilo, kakor je bilo svoje dni! Bila je vsaka bajtica (kajžica) še tako majhina hiša božja, hiša molitve in pa svetiga petja. Vsak hišni gospodar je bil skerben dušni pastir svoje družine, in angeli božji so v takej hiši prebivali; nosili so pobožne molitve v sveto nebo, rosilo se je obilno usmilenje božje čez take vërne ljudi.

Kaj pa hoče domača pobožnost alj andoht? Kakor se v cerkvi božja služba opravlja, tako se tudi naj domá čedno posnema, de se kaj svetega pripoveda alj bere, de vsi skupej svet Roženkranc alj pa Litanije molite, pa še kako sveto, čedno zapojete vmes: to se pravi prav po domače božjo službo obhajati. De luč v svetilki (lampi) lepo gori, je potreba dveh reči: olja in pa (za stenje) prediva. De bo naša vëra živa, nam je potreba *kersanskega nauka* in *molitve*. Pri vsaki pošteni hiši imajo zato *Evangelške bukve* z molitvami in branjem za vse nedele in praznike; imajo *Katekizem* pa *Djanje Svetnikov*. Si omislijo tudi *Gofna Razlaganje cerkveniga leta*, pa še kake pesemske bukvice; in tako imajo bukva dovolj za domačo božjo službo. *Dušna Paša* za odraslene, *Sveto Opravilo* za otroke so molitvine bukvice naj bolj prav. Si bukvic na cente, le na ponudbo kupovati, je škoda za dušo še bolj ko za žep. Ljudje, ki preveč raznih bukvic imajo, še ene molitve poslednič prav ne znajo; tako se jim zmêde po bukvicah molitev. Si hočeš molitvine alj kake druge bukve omisliti, poprašaj dušnega pastirja poprej, naj ti svetjejo, ktire bi bile za tebe prav. Ni vse zlato, kar se sveti, ne vse dobro, kar se hvali; slabe bukve in pa strupene gobe, še tako mično pisane, so nevarne. Serce ti ostrupijo; in če ga ne umorijo, pa naredijo mlačno za Boga. In kako žalostno je to!

Kdaj in kako se ima služba božja doma obhajati? Kakor se večna luč trikrat v svetilki popravi, de lepo gori, naj se tudi vsak dan trikrat, zjutraj, opoldne in zvečer doma pobožna molitva opravi in serce za Boga oživí. *Molitev juterna* imaj tri reči: *Zahvalimo Boga*, de nas je varval preteklo noč — prosimo ga, naj nas še varje denašni dan, in dober namén ponovimo, vse h časti božji storiti, naj nam Bog vse naše djanje blagoslovi. Dojdete h kosilcu (zajterku alj fruštku), moli gospodar alj gospodinja, alj pa drugih kdo Angelsko česenje s svojo družinoj; lahko de je ktero moliti pozabilo. Ravno tako tudi *o poldné* pred kosilom (južnoj), in tudi *zvečer* pred večerjoj. Po tem se opravi molitva pred jedjo in po jedi lepo na glas. In ste delo dokončali, pa se krog mize na večer zopet zbrali, *večerne molitve* ne opustite, ki tudi tri reči ima. *Zahvalite Boga* za vse prijete dobrote — prosite za odpušanje grehov, s ktermi ste ga žalili — priporočite se božjemu varstvu, Mariji in angelu varhu; pa tudi vërnih duš ne pozabite. Tako bote vsak dan pobožno začeli in dokončali, v Gospodu zaspali in sladko počivali. — Pač je žalostno med ljudmi živeti, ki ne molijo, s takimi pri mizi biti, ki se še ne pokrižajo, kakti živinče, ki pameti

nima. Volek pozna svojega gospodarja, oslek gare svojega gospoda, taki gerdi ljudje pa ne spoznajo svojega Boga!

Kedar pride svete *sabote večer*, in so vam večernice zvonilo oznanili, ter ste se po dokončanem delavniku k večerji zbrali, naj bere gospodar alj pa kdor drugi, ki gladko čita, svet evangelj prihodne nedele alj praznika, bere naj se razlaganje svetiga evangelja v Gofini, alj pa zgodba praznika, ki se bo jutre obhajal. Ste odvečerjali, pokleknite čedno vsi, ter svet Roženkranc alj Litanije molite, skoncoma pa večerno molitvo opravite. Ako še po večerni molitvi kako sveto pesm zapojete, bodo angeli varhi z vami popevali, in se v Gospodu veselili. — Poprej ko se odpravite počivat, naroči oče svojim sinom in hčeram, gospodar svojim hlapcom in deklam, kdo naj gre h pervemu, kdo h drugemu opravilu, pa tudi kdo naj bo za varha doma. Ne pozabite sebe in svoje pogosto pomniti vredno h spovedi in h sv. obhajilu hoditi, de ne bode miza božja opušena, duša pa vboga in pozabljena za dolgo večnost.

Si na visoki planini *ovčar*, alj pa za varha doma, in v cerkvo ne vtegneš, alj pa ne moreš bolen, obrni se h svoji domači cerkvi, v koji se božja služba obhaja, ter klečé alj stojé, tudi sedé, če poklekniti alj stati ne moreš, mašne molitve opravi, alj pa svet Roženkranc v te namen moli. Pridejo tvoji domači od službe božje, naj ti od pridige alj pa keršanskega nauka kaj povedó. Tako boš tudi doma Gospodov dan posvečeval; cel svet bo tebi hiša božja, in serce tvoje bode Bogu posvečen oltar.

Je v nedelo alj praznik sonce za gore šlo, pokličí gospodar svoje domače, in skerbno glej de bodo vsi domá. Poprašaj, kaj so si pridige alj keršanskega nauka zapomnili, in razloži nauk, alj pa daj iz katehizma ravno to brati, kar so v cerkvi učili. Ako čas dopuští, naj se bere iz Djanja tistih Svetnikov, kojih spomin se prihodni teden obhaja. Pa tudi zgodbe svetiga pisma je važno poslušati in dobro znati. Po večerji alj še poprej se naj svet Roženkranc moli, in večerna molitva občno opravi. Skoncoma svetiga praznika skerbni gospodar delo za prihodne delavnike vkaže. Tako vam hoče biti vsak Gospodov dan edna stopinja bližej svetih nebes, in domača služba božja tako obhajana nebeskega veselja okús. Oh kako lepo in pa veselo bo to! —

Kaj pa bomo za vse to imeli? me bi poprašali. Oh preljube duše! ako bote Bogu lepo služili v cerkvi in doma, vam hoče Bog blagosloviti (žegnati) vaše vinske gore in žitne polja, ohraniti zdravo ljubo živino, vam dati pravo srečo in vašemu živežu tek. In kar sto tavitentkrat več velja: v gnadi božji bote živeli, zadovoljni z tim, kar vam Bog da. Lehko bote vse težave tega sveta preterpeli, se po nebesih radi ozirali, dokler se vam enkrat srečno odpró. Vse to nam je usmiljeni Jezus obljubil, rekoč: „*Išite naj poprej božjega kraljestva in njegove pravice, in vse to vam bo naverženo.*“ (Mat. 6, 33.) „*Resnično vam povem, de, ako se dva zmed vas zedinita na zemlji, se jima bo, za katero reč kolj prosita, zgodila od mojega Očeta, ki je v nebesih.* Zakaj kjer sta dva alj trije zbrani v mojem imenu, tam sim jaz v sredi med njimi.“ (Mat. 18, 19—20.) — Koliko bo premogla zedinjena molitev cele domače družine! Potihnila bo gerda ponočna voglarija in nesramno vesovanje. Ne bodo pijanci cele nedele v terdo noč in še po pol pondelkov v pivnicah posedali, vboge žene in zapušeni otroci pa doma solze točili, kajti očeta h domu ni. Ne bodo blapci in dekle cele noči po nesramnih potih hodili, ne nosili poštenja od hiše vaši sini in hčere. Ne bo čuti kletve ne prepira po vaših hišah; božji Duh bo pri vas doma, ako domače službe božje ne opustite. „Na visoko goro bi stopila“, pravi sv. Terezija, „in bi po celem svetu klicala: Molite, ljudje molite!“ In jas pravim: molite na glas in združeno; molitev združena je zlata, in skoz tako združeno molitvo po vaših hišah se bo žalostno obličje svetá v veselo preobernilo.

„Kaj pomaga!“ meni porečete, „svet se popraviti ne da.“ Preljubi! tega ne mislite in ne recite, timveč le eno samo storite, in zgodilo se bo, kar željimo. Vsakdo začni božjo službo pri svojej hiši po domače tako opravljati, kakor sim vam priporočil, in ne gledaj na druge; drugi naj gledajo pa na se. Vi gospodarji, ne bodi vas sram s svojo družino moliti pred jedjo in po jedi, o svetih večerih tudi svet Roženkranc. Imenitnejši ko ste, lepše vam bo; za vami bodo tudi sosedje potegnili. Vi poglavarji *ste luč sveta*, pravi Kristus: „*Ne prižgejo luči, de bi jo pod mernik postavili, ampak na svečnik, de sveti vsim, kateri so v hiši. Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, de vidijo vaše dobre dela, in častijo Očeta, kateri je v nebesih.*“ (Mat. 5, 14—16.) — Vi rokodeli, ki po hišah daleč okolj na delo pridete (šivarji in šivile, čevlarji, tesarji in zidarji), oh ne pozabite s svojimi pomagavci (kseli in fantmi) ju-

terne in večerne molitve; pa tudi angelsko česenje na glas molite, kedar h mizi pridetete. Domači ljudje vas bodo čuli, in se bojo od vas naučili, ako še niso vere zgubili. Apostolsko delo bo to, pa tudi plačilo veliko. — Vi *kerčmarji* (likebi alj osterji), ki pivec imate, in na večer točarica luč na mizo prinesete, ne pozabite kapco iz glave vzeti, se na glas pokrižati in večno luč z gostmi odmoliti. Kedar pa z večer ura doteče, in je čas gostivnico zapreti, sežite po Roženkranc in ga začnite moliti. Vsak pošten kristjan bo z vami molil; kdor pa božji človek ni, ter nima vere ne Boga, naj se na daleč podá. Tako bote gostivniki vi veliko grehov pokrili, ki se, žalibog, po gostivnicah godé. Eden krajcar dobička bo vam več teknil, kakor kupi pregresniga dnarja, ki se brez molitve nabera. Taka domača služba božja bo kerčmarjem prinesla srečo in blagoslov (žegen) božji, in ravno na njim je vse ležeče. Vaši gosti in pivci pojdejo iz vaše hiše ne samo nahranjeni za truplo, ampak tudi na duši poboljšani. In koliko je to vredno! „*Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi?*“ (Mat. 16, 26.)

Preljube moje *gospodnje* in *hišne matere!* vam se posebno priporočim, na vas se naj bolj zanesem, de me bote vbogale. Ako mož pozabi, ali ni gospodarja doma, se vstopi ti gospodinja v sredo svoje družine, in moli jim na glas pred jedjo in po jedi, moli kleče z otroci in posli o svetih časih svet Roženkranc. Ljuba mati! poskerbi, de bojo tvoji otroci, rejenki in rejenkice vsako jutro in vsak večer na glas molili, ter jim poprej jesti ne daj. Kakor jih bote matere ve naučile in privadile, tako bodo znali in storili vse svoje žive dni. Oj *gospodnje* in *ljube matere*, bodite moje; pa ne toliko moje, kakor Jezusove; ho pa tudi Jezus vas z Marijo, svojo ljubo materjo. Domača služba božja bo vaši hiši juterna zarja milosti božje, ki bode vas in vašo družino veselo obsijala, in dopolnila lepo obljubo Jezusovo, ki je djal: „*Resnično, resnično vam povem, ako bote Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal.* — *Prosite, in bote prijeli, de bo vaše veselje dopolnjeno.*“ Jan. 16, 23—24.

„In kateri se bodo po tem vodilu ravnali, mir in milost (bodi) nad njimi, in nad družinoj božjo.“ (Gal. 6, 16.) „In kedar se to pismo pri vas prebere, skerbite, de ga bodo tudi po drugot brali. Gnada (božja) bodi z vami! Amen.“

Pri sv. Andreju peto nedelo po sv. treh kraljih 1859.

ANTON MARTIN,

Lavantinski škof.

